

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2013. gada 19. septembrī*

Sociālais nodrošinājums — Regula (EEK) Nr. 1408/71 — Nolīgums starp Eiropas Kopienu un Šveices Konfederāciju — Šveices valstspiederīgie, kas dzīvo Šveicē un strādā Luksemburgā — Pabalsta par bērna kopšanas atvaļinājumu piešķiršana — “Ģimenes pabalsta” jēdziens

Apvienotās lietas C-216/12 un C-217/12

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Cour de cassation* (Luksemburga) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2012. gada 26. aprīlī un kas Tiesā reģistrēti 2012. gada 8. maijā, tiesvedībās

Caisse nationale des prestations familiales

pret

Fjola Hliddal (C-216/12),

Pierre-Louis Bornand (C-217/12).

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*] (referents), E. Juhāss [*E. Juhász*], D. Švābi [*D. Šváby*] un K. Vajda [*C. Vajda*],

ģenerāladvokāts M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Caisse nationale des prestations familiales* vārdā – *M. Thewes, avocat*,

— *F. Hliddal* un *P.-L. Bornand* vārdā – *C. Erpelding, avocate*,

— Eiropas Komisijas vārdā – *V. Kreuzschitz* un *D. Martin*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklaušīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – franču.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā – redakcijā, kas grozīta un atjaunināta ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97 (OV 1997, L 28, 1. lpp.), un ar grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes 1998. gada 29. jūnija Regulu (EK) Nr. 1606/98 (OV L 209, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Regula Nr. 1408/71”) –, 1. panta u) punkta i) apakšpunkta un 4. panta 1. punkta h) apakšpunkta interpretāciju.
- 2 Šie lūgumi tika iesniegti divās tiesvedībās starp *Caisse nationale des prestations familiales* [Luksemburgas Nacionālo ģimenes pabalstu kasi] (turpmāk tekstā – “CNPF”) un attiecīgi *F. Hliddal* un *P.-L. Bornand*, kuri dzīvo Šveicē un strādā algotu darbu Luksemburgā, par šīs ģimenes pabalstu kases atteikumu tiem piešķirt pabalstu par bērna kopšanas atvaļinājumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Regulas Nr. 1408/71 1. pantā ir noteiktas tās reglamentētajā jomā piemērojamās definīcijas.
- 4 Minētās regulas 1. panta u) punktā ir paredzēts:
  - i) termins “ģimenes pabalsti” nozīmē visus pabalstus natūrā vai naudā, kas paredzēti, lai segtu ģimenes izdevumus saskaņā ar 4. panta 1. punkta h) apakšpunktā paredzētajiem tiesību aktiem, izņemot II pielikumā minētos īpašos bērna piedzimšanas vai adopcijas pabalstus;
  - ii) “ģimenes pabalsti [piemaksas]” nozīmē regulārus naudas pabalstus, kas piešķirti vienīgi atbilstīgi ģimenes locekļu skaitam un, attiecīgā gadījumā, viņu vecumam.”
- 5 Saskaņā ar šīs pašas regulas 4. panta 1. punkta h) apakšpunktu tā attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar tādas sociālā nodrošinājuma jomas kā ģimenes pabalsti.
- 6 Regulas Nr. 1408/71 5. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstis savās deklarācijās, kas izziņojamas un publicējamās saskaņā ar 97. pantu, uzskaita tiesību aktus un sistēmas, kuras minētas 4. panta 1. un 2. punktā, īpašos uz iemaksām nebalstītos pabalstus, kuri minēti 4. panta 2.a punktā, minimālos pabalstus, kuri minēti 50. pantā, un pabalstus, kuri minēti 77. un 78. pantā.”
- 7 Iepriekš minētās regulas 13. pantā ar nosaukumu “Vispārīgi noteikumi” ir paredzēts:
  1. Ievērojot 14.c un 14.f pantu, uz personām, kam piemēro šo regulu, attiecas tikai vienas dalībvalsts tiesību akti. Minētos tiesību aktus nosaka saskaņā ar šo sadaļu.
  2. Ievērojot 14. līdz 17. pantu:
    - a) persona, kas ir nodarbināta vienā dalībvalstī, ir pakļauta šīs valsts tiesību aktiem arī tad, ja tā dzīvo citā dalībvalstī vai ja citā dalībvalstī atrodas tā uzņēmuma vai indivīda juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta, kurš nodarbina šo personu;

[..].”

8 Minētās regulas 73. pants ir izteikts šādā redakcijā:

“Darbiniekam vai pašnodarbinātai personai, uz kuru attiecas kādas dalībvalsts tiesību akti, saskaņā ar VI pielikumu ir tiesības par tādiem viņa ģimenes locekļiem, kas dzīvo kādā citā dalībvalstī, uz ģimenes pabalstiem, ko paredz pirmās šē minētās dalībvalsts tiesību akti, tā, it kā viņi dzīvotu šajā valstī.”

9 1999. gada 21. jūnijā Luksemburgā parakstītā Nolīguma starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Šveices Konfederāciju, no otras puses, par personu brīvu pārvietošanos, kas Eiropas Kopienas vārdā apstiprināts ar Padomes un Komisijas 2002. gada 4. aprīļa Lēmumu 2002/309/EK, Euratom attiecībā uz Nolīgumu par zinātnisku un tehnoloģisku sadarbību (OV L 114, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “EK un Šveices nolīgums”), 8. pantā ir noteikts:

“Līgumslēdzējas puses saskaņā ar II pielikumu paredz sociālā nodrošinājuma sistēmu saskaņošanu, lai jo īpaši:

- a) nodrošinātu vienādu attieksmi;
  - b) noteiktu piemērojamus tiesību aktus;
  - c) veiktu kopsummas aprēķināšanu, lai iegūtu un saglabātu tiesības uz pabalstiem un uz šādu pabalstu aprēķināšanu, ņemot vērā visus laikposmus, ievērojot attiecīgo valstu tiesību aktus;
  - d) izmaksātu pabalstus personām, kas uzturas Līgumslēdzēju pušu teritorijā;
  - e) veicinātu savstarpējo administratīvo palīdzību un sadarbību starp iestādēm un struktūrām.”
- 10 ES un Šveices nolīguma II pielikuma, kas attiecas uz sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanu, 1. pantā ir noteikts:

“1. Attiecībā uz sociālā nodrošinājuma shēmu koordinēšanu Līgumslēdzējas puses vienojas savā starpā piemērot Kopienas tiesību aktus, uz kuriem dota atsauce, kādi tie ir spēkā Nolīguma parakstīšanas dienā un kā tie grozīti ar šā pielikuma A iedaļu, vai arī šiem tiesību aktiem līdzvērtīgus noteikumus.

2. Termins “dalībvalstis”, kas ietverts šā pielikuma A iedaļā minētajos tiesību aktos, jāsaprot tā, ka papildus dalībvalstīm, uz ko attiecas šie Kopienas tiesību akti, tiek ietverta arī Šveice.”

11 Minētā pielikuma A iedaļā tostarp ir atsauce uz Regulu Nr. 1408/71.

12 Ir jānorāda, ka Regula Nr. 1408/71 tika aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulu (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 166, 1. lpp.), kas ir piemērojama no 2010. gada 1. maija, proti, no dienas, sākot no kuras ir atcelta Regula Nr. 1408/71. ES un Šveices nolīguma II pielikums tika atjaunināts ar 2012. gada 31. marta Lēmumu Nr. 1/2012, ko pieņēmusi Apvienotā komiteja, kas izveidota saskaņā ar Nolīgumu starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Šveices Konfederāciju, no otras puses, par personu brīvu pārvietošanos, ar ko aizstāj minētā nolīguma II pielikumu par sociālā nodrošinājuma sistēmu koordināciju (OV L 103, 51. lpp.), kas stājas spēkā 2012. gada 1. aprīlī. ES un Šveices nolīguma II pielikumā kopš tā brīža ir atsauce uz Regulu Nr. 883/2004. Tomēr, tā kā pamatlietu fakti norisinājās pirms šī lēmuma stāšanās spēkā dienas, Regula Nr. 1408/71 joprojām ir piemērojama *ratione temporis* pamatlietām, un tā tas ir tādēļ, ka, pirmkārt, saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 90. panta 1. punktu Regula Nr. 1408/71 paliek spēkā un tās tiesiskās sekas tiek saglabātas tostarp ES un Šveices nolīguma mērķiem tik ilgi, kamēr šis nolīgums netiek grozīts, un ka, otrkārt, grozītajā ES un Šveices nolīguma II pielikuma A iedaļas 3. punkta redakcijā joprojām ir atsauce uz Regulu Nr. 1408/71 “attiecībā uz vēsturiskiem gadījumiem”.

Luksemburgas tiesības

13 Darba likuma L. 234–43. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Tā dēvētais “bērna kopšanas atvaļinājums” ir īpašs atvaļinājums, ko piešķir viena vai vairāku tādu bērnu piedzimšanas vai adopcijas gadījumā, par kuriem maksā ģimenes pabalstus un kas attiecībā uz personu, kura pieprasa bērna kopšanas atvaļinājumu, atbilst grozītā 1985. gada 19. jūnija Likuma par ģimenes pabalstiem un Nacionālās ģimenes pabalstu kases izveidošanu 2. panta otrajā un trešajā daļā paredzētajiem nosacījumiem, kamēr šie bērni nav sasnieguši piecu gadu vecumu.

Bērna kopšanas atvaļinājumu var pieprasīt ikviena persona, turpmāk tekstā “vecāks”, ja:

- vecāka domicils un pastāvīgā dzīvesvieta ir Luksemburgā vai viņš ietilpst Kopienas tiesiskā regulējuma piemērošanas jomā;
- vecāks ir likumīgi nodarbināts darba vietā, kas atrodas Luksemburgas Lielhercogistes teritorijā viena vai vairāku bērnu piedzimšanas brīdī vai adoptējamo bērnu uzņemšanas brīdī, kā arī – bez pārtraukuma vismaz 12 secīgus mēnešus tieši pirms bērna kopšanas atvaļinājuma sākuma – bijis nodarbināts pie viena un tā paša likumīgi Luksemburgas Lielhercogistē reģistrētā darba devēja, pamatojoties uz darba vai mācību līgumu uz darba laiku, kas mēnešos atbilst vismaz pusei no parastā darba ilguma, kurš piemērojams uzņēmumā saskaņā ar likumu vai darba koplīgumu, un viņam ir šāds līgums attiecībā uz visu bērna kopšanas atvaļinājuma laiku;
- vecāks obligāti un bez pārtraukuma ir apdrošināts atbilstoši vienam no šiem statusiem, piemērojot Sociālā nodrošinājuma kodeksa 1. panta pirmās daļas 1., 2. un 10. punktu;
- viņš savā māsaimniecībā audzina vienu vai vairākus bērnus kopš viņu piedzimšanas vai uzņemšanas ar mērķi adoptēt, runājot par L. 234–45. panta 3. punktā paredzēto bērna kopšanas atvaļinājumu, vai vismaz kopš L. 234–46. panta 2. punktā paredzētā datuma, runājot par pieteikuma iesniegšanu attiecībā uz L. 234–45. panta 4. punktā paredzēto bērna kopšanas atvaļinājumu, un visa bērna kopšanas atvaļinājuma laikā galvenokārt nododas viņu audzināšanai;
- pilna laika bērna kopšanas atvaļinājuma laikā nekādā veidā nav nodarbināts vai nepilna laika bērna kopšanas atvaļinājuma laikā veic vienu vai vairākas profesionālas darbības uz nepilnu laiku tādējādi, ka faktiskais nostrādātais laiks mēnešos, tostarp iespējamās papildstundas, nepārsniedz pusi no parastā darba laika mēnešos, kas piemērojams uzņēmumā saskaņā ar likumu vai darba koplīgumu.”

14 Sociālā nodrošinājuma kodeksa 306. pantā ir noteikts:

“(1) Bērna kopšanas atvaļinājuma laikā, kas piešķirts atbilstoši Darba kodeksa L. 234–43.–L. 234–49. pantam, grozītā 1979. gada 16. aprīļa Likuma par vispārējo valsts ierēdņu statusu 29.a–29.f pantam un grozītā 1985. gada 24. decembra Likuma par pašvaldību ierēdņu statusu 30.a–30.f pantam, darba samaksu aizstāj ar vienotas likmes finansiālu pabalstu, kurš turpmāk dēvēts par “pabalstu” un kas noteikts EUR 1778,31 apmērā mēnesī par pilna laika [bērna kopšanas] atvaļinājumu un EUR 889,15 mēnesī – par nepilna laika bērna kopšanas atvaļinājumu. To maksā pa mēnešiem visa iepriekšējā nodaļā paredzētā bērna kopšanas atvaļinājuma laikā.

[..]

(2) Bērna kopšanas atvaļinājuma laikā arī pašnodarbinātajiem ir tiesības uz pabalstu, ko piešķir viena vai vairāku tādu bērnu piedzimšanas vai adopcijas gadījumā, par kuriem maksā ģimenes pabalstus un kas attiecībā uz personu, kura pieprasa bērna kopšanas atvaļinājumu, atbilst 270. panta otrajā un trešajā daļā paredzētajiem nosacījumiem, kamēr šie bērni nav sasnieguši piecu gadu vecumu, ja

- a) viņu domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta ir Luksemburgā vai viņi ietilpst Kopienas tiesiskā regulējuma piemērošanas jomā;
- b) bērna vai bērnu piedzimšanas vai adopcijas brīdī viņa statuss ir likumīgi reģistrēts Luksemburgas Lielhercogistē;
- c) obligāti un bez pārtraukuma ir apdrošināts atbilstoši šim statusam vismaz 12 mēnešus tieši pirms bērna kopšanas atvaļinājuma sākuma, piemērojot šī kodeksa 1. panta pirmās daļas 4), 5) un 10) punktu;

[..].”

15 Šā paša kodeksa 308. pantā ir noteikts:

“(1) Pabalsts, kas piešķirts par dzemdību atvaļinājumam vai bērna uzņemšanas [saistībā ar adopciju] atvaļinājumam sekojošu atvaļinājumu, nevar tikt izmaksāts līdztekus ne bērna audzināšanas pabalstam vai tāda paša veida pabalstam, kas nav Luksemburgas pabalsts, ne pabalstam, kas nav Luksemburgas pabalsts, saistībā ar bērna kopšanas atvaļinājumu, kas piešķirts par vienu vai vairākiem tiem pašiem bērniem, izņemot pagarināto bērna audzināšanas pabalstu par trīs vai vairāk bērniem vai par bērnu invalidu, ne arī līdzvērtīgam pabalstam, kas nav Luksemburgas pabalsts.

(2) Gadījumā, ja viens no vecākiem, neskatoties uz pabalstu pārklāšanās aizliegumu un pat pēc pabalsta maksāšanas beigām, lūdz un pieņem pabalstu, kas nav Luksemburgas pabalsts, kāds tas noteikts iepriekšējā punktā attiecībā uz laikposmu līdz bērna divu gadu vecumam, jau pārskaitītie pabalsta ikmēneša maksājumi ir jāatlīdzina. Pārklāšanās ar 299. pantā paredzēto bērna audzināšanas pabalstu gadījumā pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu tiek saglabāts un jau izmaksāto bērna audzināšanas pabalstu summu kompensē, ieturot no atlikušajiem [pabalsta par bērna kopšanas atvaļinājumu] ikmēneša maksājumiem. Ja to vairs nevar kompensēt, tad iepriekš minētā summa ir jāatlīdzina.

(3) Vecākam, kurš ir saņēmis bērna audzināšanas pabalstu vai tāda paša veida pabalstu, kas nav Luksemburgas pabalsts, par to pašu bērnu vairs nav tiesību saņemt pabalstu, kas piešķirts par atvaļinājumu (kas paņemts otrām kārtām), līdz bērns sasniedz piecu gadu vecumu.

(4) Pabalsts, kas piešķirts par atvaļinājumu, kas paņemts (otrām kārtām), līdz bērns sasniedz piecu gadu vecumu, nevar tikt maksāts līdztekus bērna audzināšanas pabalstam vai tāda paša veida pabalstam, kas nav Luksemburgas pabalsts, ko pieprasījis otrs vecāks par vienu vai vairākiem tiem pašiem bērniem, izņemot pagarināto bērna audzināšanas pabalstu par trīs vai vairāk bērniem vai par bērnu invalidu, vai līdzvērtīgam pabalstam, kas nav Luksemburgas pabalsts. Gadījumā, ja abi pabalsti tiek pieprasīti par vienu un to pašu laikposmu, tiek izmaksāts vienīgi pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu. Summa, kas atbilst līdztekus pabalstam par bērna kopšanas atvaļinājumu izmaksātajiem bērna audzināšanas pabalsta ikmēneša maksājumiem vai pabalstam, kas nav Luksemburgas pabalsts, tiek kompensēta, ieturot no atlikušajiem [pabalsta par bērna kopšanas atvaļinājumu] ikmēneša maksājumiem. Ja to nevar kompensēt, tad iepriekš minētā summa ir jāatlīdzina.

(5) Gadījumā, ja vienam vecākam ir tiesības uz diviem pabalstiem par diviem dažādiem bērniem, bērna audzināšanas pabalsta ikmēneša maksājumi tiek apturēti uz bērna kopšanas atvaļinājuma laiku. Tāda paša veida pabalsta ikmēneša summa, kurš tiek maksāts saskaņā ar tiesību aktiem, kas nav Luksemburgas tiesību akti, tiek atskaitīta no pabalsta, kas piešķirts par bērna kopšanas atvaļinājumu, mēneša summas līdz sešiem mēneša maksājumiem par katru bērnu. Ja to nevar kompensēt, tad iepriekš minētā summa ir jāatlīdzina.”

Pamatlietas un prejudiciālais jautājums

- 16 *F. Hliddal* un *P.-L. Bornand*, kas ir Šveices valstspiederīgie, abi dzīvo Šveicē ar savām ģimenēm un strādā par lidmašīnas pilotiem kādā gaisa transporta uzņēmumā Luksemburgā.
- 17 *CNPF* valde viņiem atteicās piešķirt pabalstu par bērna kopšanas atvaļinājumu, pamatojoties uz to, ka viņi neatbilst Darba kodeksa L. 234–43. pantā paredzētajiem nosacījumiem, saskaņā ar kuriem personai, kas pieprasa bērna kopšanas atvaļinājumu, ir jābūt domicilam vai pastāvīgajai dzīvesvietai Luksemburgā vai jāietilpst Kopienas tiesiskā regulējuma piemērošanas jomā.
- 18 *Conseil arbitral des assurances sociales* [Luksemburgas Sociālās apdrošināšanas arbitrāžas padome], kurā *F. Hliddal* un *P.-L. Bornand* cēla prasības par šiem *CNPF* valdes lēmumiem, ar 2010. gada 17. augusta spriedumiem grozīja minētos lēmumus, atzina prasības par pamatotām un nosūtīja abas lietas *CNPF* atkārtotai izskatīšanai.
- 19 Pēc tam, kad *CNPF* bija pārsūdzējusi minētos lēmumus Augstākajā sociālās apdrošināšanas padomē, šī padome ar 2011. gada 16. marta spriedumiem apstiprināja pārsūdzētos spriedumus.
- 20 *CNPF* par šiem spriedumiem iesniedza kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā, izvirzot sešus pamatus, kurus, izņemot sesto, iesniedzējtiesa noraidīja savos spriedumos, ar kuriem tā lūdz sniegt prejudiciālu nolēmumu.
- 21 Attiecībā uz *CNPF* izvirzīto sesto pamatu saistībā ar Regulas Nr. 1408/71 1. panta u) punkta i) apakšpunkta un 4. panta 1. punkta h) apakšpunkta pārkāpumu, piemērošanas atteikumu, nepareizu piemērošanu vai nepareizu interpretāciju *Cour de cassation* [Kasācijas tiesa] norāda, ka Augstākā sociālās apdrošināšanas padome, izvērtējot pabalsta par bērna kopšanas atvaļinājumu mērķus un piešķiršanas nosacījumus, ir secinājusi, ka “pabalstam par bērna kopšanas atvaļinājumu ir uz ģimeni vērsts mērķis. [...] Būtībā (tas ir vērsts uz to,) lai kompensētu vai vismaz mazinātu finansiālos zaudējumus, kuri rodas, uz laiku pārtraucot profesionālo darbību, un lai kompensētu saistībā ar mazu bērnu kopšanu, uzraudzīšanu un audzināšanu radušos izdevumus”.
- 22 Iesniedzējtiesa norāda, ka Augstākā sociālās apdrošināšanas padome piebilda, ka “apstāklis, ka bērna kopšanas atvaļinājumam pakārtoti un ideālā gadījumā ir labvēlīga ietekme uz darba tirgu, jo tas attiecīgā gadījumā var ļaut atbrīvot noteiktu skaitu darba vietu, kuras var aizpildīt bezdarbnieki, vai piemērošanās rezultātā vēl var [...] veicināt labāku audzināšanas uzdevumu sadali starp tēviem un mātēm, nav pamats apšaubīt tās galveno mērķi”.
- 23 Tā kā tai ir šaubas par Luksemburgas tiesību aktos paredzētā pabalsta par bērna kopšanas atvaļinājumu kā ģimenes pabalsta kvalifikāciju Regulas Nr. 1408/71 1. panta u) punkta i) apakšpunkta un 4. panta 1. punkta h) apakšpunkta izpratnē, *Cour de cassation* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu, kurš ir identiski noformulēts abās lietās C-216/12 un C-217/12:
- “Vai tāds pabalsts kā pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu, kas paredzēts *Code de la sécurité sociale* [Sociālā nodrošinājuma kodeksa] 306.–308. pantā, ir atzīstams par ģimenes pabalstu [Regulas Nr. 1408/71] – kas ir piemērojama atbilstoši 1999. gada 21. jūnijā Luksemburgā parakstītā [EK un Šveices nolīguma] un Nobeiguma akta II pielikuma A iedaļas [1. punktam] – 1. panta u) punkta i) apakšpunkta un 4. panta 1. punkta h) apakšpunkta izpratnē?”
- 24 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2012. gada 13. jūnija rīkojumu lietas C-216/12 un C-217/12 tika apvienotas.

Par prejudiciālo jautājumu

- 25 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 1408/71 1. panta u) punkta i) apakšpunkts un 4. panta 1. punkta h) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu, kāds tas ieviests ar Luksemburgas tiesību aktiem, ir uzskatāms par ģimenes pabalstu Regulas Nr. 1408/71 izpratnē.

Tiesā iesniegtie apsvērumi

- 26 *CNPF* galvenokārt uzskata, ka, ņemot vērā, ka EK un Šveices nolīgums nav piemērojams, Tiesai ir jāatzīst, ka tās kompetencē nav atbildēt uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu. Proti, tiesiskais regulējums attiecībā uz bērna kopšanas atvaļinājumu Luksemburgā izrietot no 1999. gada 12. februāra likuma, ar kuru valsts tiesībās ir transponēta Padomes 1996. gada 3. jūnija Direktīva 96/34/EK par *UNICE*, *CEEP* un *EAK* noslēgto pamatnolīgumu attiecībā uz bērna kopšanas atvaļinājumu (OV L 145, 4. lpp.). Šveices valstspiederīgais nevarot atsaukties uz valsts tiesību normām, kas pieņemtas saistībā ar šīs direktīvas transponēšanu, jo ne minētajā nolīgumā, ne tā pielikumos neesot atsauces uz iepriekš minēto direktīvu.
- 27 Pakārtoti *CNPF* norāda, ka pamatlietā aplūkotais pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu nevar tikt uzskatīts par sociālā nodrošinājuma pabalstu. Šajā ziņā tā uzsver, ka bērna kopšanas atvaļinājuma piešķiršana un līdz ar to tiesības uz pabalstu par bērna kopšanas atvaļinājumu izriet no individuāla, kā arī daļēji diskrecionāra darba devēja lēmuma un nav atkarīgas no iepriekš tiesiski definētas situācijas.
- 28 Turklāt pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu neietilpstot nevienā no Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punktā uzskaitītajām pabalstu kategorijām.
- 29 Minētais pabalsts neesot uzskatāms par ģimenes pabalstu, bet saskaņā ar Regulu Nr. 1408/71 tas drīzāk atgādina pabalstu brīvprātīga bezdarba gadījumā, kas tiek pārskaitīts bērna kopšanas atvaļinājuma laikā. Proti, pamatlietās aplūkotais pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu neveidojot piemaksu ienākumiem, un tā mērķis neesot segt ģimenes izdevumus. Turpretim šis pabalsts esot uzskatāms par darba samaksu, kas izriet no darba līguma vai vismaz ir atkarīga no tā esamības, un tas esot jākvalificē kā aizstājoši ienākumi. Šāds pabalsts neesot arī piemaksa ienākumiem, bet esot paši šī pabalsta saņēmēja ienākumi. Tas beidzoties līdz ar bērna kopšanas atvaļinājuma izbeigšanos, lai gan ar bērnu saistītie izdevumi paliek tādi paši.
- 30 *CNPF* ieskatā turpmāk uzskaitītie elementi arī nepieļauj, ka pamatlietās aplūkotais pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu minētās regulas izpratnē tiktu kvalificēts kā ģimenes pabalsts. Šo pabalstu varētu maksāt gan tēvam, gan mātei par vienu un to pašu bērnu, ja abi vecāki strādā, un tā bruto apmērs pārsniegtu minimālo algu, ko saņem persona bez kvalifikācijas. Turklāt tiesības uz Luksemburgas tiesību aktos paredzēto bērna kopšanas atvaļinājumu varot tikt piešķirtas vienīgi individuāli par labu vecākiem to darba ņēmēju statusa dēļ, un neviens cits viņu ģimenes loceklis to nevarētu saņemt. Visbeidzot, Luksemburgas Lielhercogiste neesot iesniegusi deklarāciju atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 5. pantam.
- 31 *F. Hliddal* un *P.-L. Bornand* uzskata, ka uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu ir jāatbild apstiprinoši.
- 32 Viņi pirmām kārtām norāda, ka pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu patiešām ir uzskatāms par sociālā nodrošinājuma pabalstu. Proti, tas tiekot piešķirts, individuāli nekādi neizvērtējot personiskās vajadzības, pamatojoties uz likumā noteiktu situāciju, proti, tādējādi, ka katrs, kas to pieprasa, pamato, ka viņam ir piešķirts bērna kopšanas atvaļinājums. Lai gan nosacījumu, kuriem ir pakļauta bērna kopšanas atvaļinājuma piešķiršana, vērtējums ir jāveic darba devējam, pabalsta piešķiršanas nosacījumu vērtējums esot vienīgi sociālā nodrošinājuma iestādes, kas maksā pabalstu, kompetencē.

- 33 Pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu arī esot ģimenes pabalsts, jo tas tiekot piešķirts katram vecākam, kurš ir saistīts ar darba līgumu, viena vai vairāku bērnu, kuri vecākam saņēmējam ir jāaudzina un jāizglīto savā māsaimniecībā visa bērna kopšanas atvaļinājuma laikā, piedzimšanas vai adopcijas gadījumā. Tā tiešais mērķis un galvenās sekas esot segt ģimenes izdevumus. Proti, tas esot paredzēts, lai viens no vecākiem varētu nodoties maza bērna audzināšanai, un konkrēti paredzēts, lai atlīdzinātu par bērna audzināšanu, segtu pārējās ar bērna kopšanu un audzināšanu saistītās izmaksas, kā arī vajadzības gadījumā samazinātu nelabvēlīgās finansiālās sekas, ko rada atteikšanās no ienākumiem no profesionālas darbības. Visbeidzot, *CNPF* izraudzīšana par maksājumu iestādi uzsverot to, ka tas ir ģimenes pabalsts.
- 34 Eiropas Komisija vispirms norāda, ka jautājumu saistībā ar to, ka Šveices valstspiederīgie gūst labumu no pamatlīdētās aplūkotā Luksemburgas tiesiskā regulējuma, iesniedzējtiesa Tiesai nav uzdevusi, un Tiesai tād uz šo jautājumu neesot jāatbild.
- 35 Attiecībā uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu Komisija uzskata, ka Luksemburgas tiesiskajā regulējumā paredzētais pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu ir uzskatāms par sociālā nodrošinājuma pabalstu, nevis par darba samaksu Savienības tiesību izpratnē. Proti, darba ņēmēju brīvas pārvietošanās jomā darba samaksas jēdziens principā nozīmējot darba attiecību pastāvēšanu konkrētajā brīdī. Gadījumā, kad darba ņēmējs ir bērna kopšanas atvaļinājumā, darba attiecības esot pārtrauktas. Turklāt pabalsta par bērna kopšanas atvaļinājumu finansējums šajā lietā atbilstot sociālo iemaksu, kas piemērotas degvielai, paaugstinājumam. Pārējā daļa tiekot segta no valsts budžeta. Tādējādi šo pabalstu nemaksājot darba devējs.
- 36 Komisija turklāt uzskata, ka runa ir par ģimenes pabalstu Regulas Nr. 1408/71 1. panta u) punkta i) apakšpunkta un 4. panta 1. punkta h) apakšpunkta izpratnē. Šajā ziņā Komisija tostarp atsauca uz to, ka saskaņā ar Sociālā nodrošinājuma kodeksa 308. pantu pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu nevarot tikt maksāts vienlaicīgi ne ar bērna audzināšanas pabalstu, ne ar ārzemēs piešķirtu pabalstu par bērna kopšanas atvaļinājumu, kas piešķirts par šo pašu bērnu. Šādas tiesību normas par pabalstu pārklāšanās novēršanu esot raksturīgas ģimenes pabalstiem. Turklāt minētā pabalsta summa esot vienotas likmes summa, kas nav atkarīga no konkrētā darba ņēmēja iepriekš saņemtās algas.

Tiesas atbilde

- 37 Vispirms ir jākonstatē, ka *CNPF* apstrīd EK un Šveices nolīguma piemērojamību pamatlīdētām un tād Tiesas kompetenci atbildēt uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu.
- 38 Kā pamatoti norāda iesniedzējtiesa, ar EK un Šveices nolīgumu, kurā ir skaidri ietverta atsauce uz Regulu Nr. 1408/71, šīs regulas piemērošanas personām joma tiek attiecināta uz Šveices valstspiederīgajiem. Ar uzdoto jautājumu, ar ko lūgts sniegt šīs pašas regulas interpretāciju, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai tāds pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu kā pamatlīdētās aplūkotais ietilpst minētās regulas materiālajā piemērošanas jomā tādējādi, ka minētajā nolīgumā ietvertā atsauce uz šo pašu regulu paredz šo pabalstu un to var pieprasīt Šveices valstspiederīgais. Turklāt apstāklim, ka minētajā nolīgumā nav atsauces uz Direktīvu 96/34, kuru *CNPF* ieskatā bija paredzēts transponēt valsts tiesībās ar 1999. gada 12. februāra Likumu par bērna kopšanas atvaļinājumu un atvaļinājumu ģimenes apstākļu dēļ, šajā ziņā nav ietekmes uz pamatlīdētām.
- 39 Šajos apstākļos Tiesas kompetencē ir atbildēt uz uzdoto jautājumu.
- 40 Pirmām kārtām ir jāizvērtē, vai pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu ir jāuzskata par “darba samaksu” LESD 157. panta izpratnē vai par “sociālā nodrošinājuma pabalstu” Regulas Nr. 1408/71 izpratnē.

- 41 Saskaņā ar LESD 157. panta 2. punktu ““darba samaksa” nozīmē parastu pamatalgu vai minimālo algu, kā arī jebkuru citu atlīdzību naudā vai natūrā, ko darba ņēmējs par darbu tieši vai netieši saņem no darba devēja”. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru minētais jēdziens ietver jebkuru šā brīža vai nākotnē paredzētu atlīdzību, ko darba ņēmējs, kaut arī netieši, saņem par darbu no darba devēja, neatkarīgi no tā, vai tas to maksā saskaņā ar darba līgumu, tiesību aktiem vai brīvprātīgi (skat. 1990. gada 17. maija spriedumu lietā C-262/88 *Barber, Recueil*, I-1889. lpp., 12. punkts; 1998. gada 19. novembra spriedumu lietā C-66/96 *Høj Pedersen u.c., Recueil*, I-7327. lpp., 32. punkts; 2000. gada 30. marta spriedumu lietā C-236/98 *JämO, Recueil*, I-2189. lpp., 39. punkts, kā arī 2004. gada 30. marta spriedumu lietā C-147/02 *Alabaster, Recueil*, I-3101. lpp., 42. punkts).
- 42 Pirmkārt, Tiesa nosprieda, ka darba ņēmējs, kurš izmanto tiesības uz bērna kopšanas atvaļinājumu, kas tam ir paredzētas valsts tiesību aktā un kas ietver bērna audzināšanas pabalstu, kuru maksā valsts, atrodas īpašā situācijā, kas nevar tikt pielīdzināta situācijai, kādā atrodas vīrietis vai sieviete, kas strādā, jo šim atvaļinājumam raksturīga darba līguma un tādējādi darba devēja un darba ņēmēja savstarpējo saistību pārtraukšana (skat. 1999. gada 21. oktobra spriedumu lietā C-333/97 *Lewen, Recueil*, I-7243. lpp., 37. punkts, un 2009. gada 16. jūlija spriedumu lietā C-537/07 *Gómez-Limón Sánchez-Camacho*, Krājums, I-6525. lpp., 57. punkts).
- 43 Otrkārt, no lietas materiāliem neizriet, ka pamatlietās aplūkoto pabalstu, kaut arī netieši, maksātu pats darba devējs.
- 44 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka pamatlietās aplūkotais pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu nav uzskatāms par darba samaksu LESD 157. panta izpratnē.
- 45 Otrām kārtām ir svarīgi pārbaudīt, vai judikatūrā izkristalizējušies kritēriji, kas pabalstu ļauj kvalificēt par “sociālā nodrošinājuma pabalstu” Regulas Nr. 1408/71 izpratnē, ir izpildīti attiecībā uz pabalstu par bērna kopšanas atvaļinājumu, kāds tas ir paredzēts Sociālā nodrošinājuma kodeksa 306. pantā.
- 46 Vispirms ir jāuzsver, ka tas, ka Luksemburgas valdība Sociālā nodrošinājuma kodeksa 306. pantā paredzēto pabalstu par bērna kopšanas atvaļinājumu nav deklarējusi atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 5. pantam kā sistēmu, kas paredzēta šīs pašas regulas 4. panta 1. un 2. punktā, pats par sevi nevar nozīmēt, ka šis pabalsts neietilpst minētās regulas piemērošanas jomā (skat. it īpaši 1977. gada 29. novembra spriedumu lietā 35/77 *Beerens, Recueil*, 2249. lpp., 9. punkts, un 1999. gada 15. marta spriedumu lietā C-85/99 *Offermanns, Recueil*, I-2261. lpp., 26. punkts).
- 47 Turklāt kvalifikācija, kas noteikta valsts tiesībās attiecībā uz kādu konkrētu pabalstu, nav noteicoša, lai izvērtētu, vai šis pabalsts ietilpst vai neietilpst Regulas Nr. 1408/71 materiālajā piemērošanas jomā (skat. 1992. gada 16. jūlija spriedumu lietā C-78/91 *Hughes, Recueil*, I-4839. lpp., 14. punkts; 1996. gada 10. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-245/94 un C-312/94 *Hoever* un *Zachow, Recueil*, I-4895. lpp., 17. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Offermanns*, 37. punkts).
- 48 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pabalstu var uzskatīt par sociālā nodrošinājuma pabalstu, ja tas saņēmējiem tiek piešķirts, individuāli un diskrecionāri neizvērtējot personiskās vajadzības, pamatojoties uz likumā noteiktu situāciju, un ja tas attiecas uz kādu no riskiem, kas tieši norādīti Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punktā (skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *Hughes*, 15. punkts; 2006. gada 21. februāra spriedumu lietā C-286/03 *Hosse*, Krājums, I-1771. lpp., 37. punkts; 2007. gada 18. decembra spriedumu apvienotajās lietās C-396/05, C-419/05 un C-450/05 *Habelt u.c.*, Krājums, I-11895. lpp., 63. punkts, kā arī 2008. gada 11. septembra spriedumu lietā C-228/07 *Petersen*, Krājums, I-6989. lpp., 19. punkts).
- 49 Lai gan CNPF norāda, ka tiesiskais stāvoklis, kas rada tiesības uz pabalstu par bērna kopšanas atvaļinājumu, *in fine* izriet no darba devēja lēmuma piešķirt vai nepiešķirt bērna kopšanas atvaļinājumu, tomēr pats šis pabalsts tiek piešķirts, pamatojoties uz likumā noteiktu situāciju un individuāli un diskrecionāri neizvērtējot personiskās vajadzības.

- 50 Šajā ziņā, kā to uzsver *F. Hliddal* un *P.-L. Bornand*, bērna kopšanas atvaļinājuma piešķiršanas nosacījumi ir jānošķir no tiem, kas reglamentē šī pabalsta piešķiršanu, tiklīdz likumā noteiktās situācijas esamība ir konstatēta. Vienīgi šie pēdējie nosacījumi tiek ņemti vērā pabalsta kvalificēšanā.
- 51 Tā kā tāds pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu kā pamatlietās aplūkotais atbilst pirmajam no diviem šī sprieduma 48. punktā minētajiem nosacījumiem, tālāk ir jāizvērtē, vai, ņemot vērā tā elementus, tostarp tā mērķus un piešķiršanas nosacījumus, minētais pabalsts ir uzskatāms par ģimenes pabalstu Regulas Nr. 1408/71 1. panta u) punkta i) apakšpunkta un 4. panta 1. punkta h) apakšpunkta izpratnē, vai runa drīzāk ir par aizstājošiem ienākumiem, kas līdzīgi bezdarbnieku pabalstiem.
- 52 Tāds pabalsts kā pamatlietās aplūkotais pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu nav uzskatāms par bezdarbnieka pabalstu. Proti, Tiesa ir nospriedusi, ka, lai nošķirtu dažādas sociālā nodrošinājuma pabalstu kategorijas, jāņem vērā risks, uz kuru attiecas katrs pabalsts. Tā bezdarbnieka pabalsts attiecas uz risku, kas saistīts ar darba ņēmēja ienākumu zudumu pēc darba zaudēšanas, kamēr viņš vēl ir darbaspējīgs. Pabalsts, kas tiek piešķirts pēc šī riska iestāšanās, t.i., pēc darba zaudēšanas, un kas vairs nav jāizmaksā, tiklīdz šī situācija ir beigusies, jo tas, ka attiecīgā persona veic algotu darbu, ir uzskatāms par bezdarbnieka pabalstu (skat. 2006. gada 18. jūlija spriedumu lietā *C-406/04 De Cuyper*, Krājums, I-6947. lpp., 27. punkts).
- 53 Tā tas nav personas, kas saņem pamatlietās aplūkoto pabalstu par bērna kopšanas atvaļinājumu, gadījumā. Šāda persona nav zaudējusi darbu, bet vienīgi ir nolēmusi apturēt savas darba attiecības.
- 54 Ir arī jāatgādina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 1. panta u) punkta i) apakšpunktu “termins “ģimenes pabalsti” nozīmē visus pabalstus natūrā vai naudā, kas paredzēti, lai segtu ģimenes izdevumus”. Šajā ziņā Tiesa nosprieda, ka ģimenes pabalsti ir paredzēti, lai sociāli palīdzētu darba ņēmējiem, kas uztur ģimeni, liekot kopienai uzņemt daļu no šiem izdevumiem (skat. 1985. gada 4. jūlija spriedumu lietā *104/84 Kromhout, Recueil*, 2205. lpp., 14. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Offermanns*, 38. punkts).
- 55 Minētajā tiesību normā ietvertais izteikums “segt ģimenes izdevumus” ir jāinterpretē tādējādi, ka tas tostarp attiecas uz publisko ieguldījumu ģimenes budžetā, lai atvieglotu finanšu slogu saistībā ar bērnu uzturēšanu (iepriekš minētais spriedums lietā *Offermanns*, 41. punkts, un 2002. gada 7. novembra spriedums lietā *C-333/00 Maaheimo, Recueil*, I-10087. lpp., 25. punkts).
- 56 Tiesa arī nosprieda, ka bērna audzināšanas pabalsta, kas ir paredzēts, lai viens no vecākiem varētu nodoties maza bērna audzināšanai, un konkrēti paredzēts, lai atlīdzinātu par šā bērna audzināšanu, segtu pārējās ar bērna kopšanu un audzināšanu saistītās izmaksas, kā arī vajadzības gadījumā samazinātu nelabvēlīgās finansiālās sekas, ko rada atteikšanās no ienākumiem no pilna laika darbības, mērķis ir segt ģimenes izdevumus Regulas Nr. 1408/71 1. panta u) punkta i) apakšpunkta izpratnē (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Hoever* un *Zachow*, 23. un 25. punkts).
- 57 No iepriekš minētā sprieduma apvienotajās lietās *Hoever* un *Zachow* 27. punkta izriet, ka šāds pabalsts ir jāpielīdzina ģimenes pabalstam Regulas Nr. 1408/71 1. panta u) punkta i) apakšpunkta un 4. panta 1. punkta h) apakšpunkta izpratnē (skat. 1998. gada 11. jūnija spriedumu lietā *C-275/96 Kuusijärvi, Recueil*, I-3419. lpp., 60. punkts).
- 58 Specifiskāk attiecībā uz pabalstiem par karjeras pārtraukšanu, kas piešķirti ar noteiktiem nosacījumiem darba ņēmējiem, kuri pārtrauc savu karjeru saistībā ar bērna kopšanas atvaļinājumu, Tiesa jau ir nospriedusi, ka šis pabalsta veids, kas ir identisks pamatlietās aplūkotajam pabalstam par bērna kopšanas atvaļinājumu, ir jāpielīdzina ģimenes pabalstam (skat. 2004. gada 7. septembra spriedumu lietā *C-469/02 Komisija/Belģija*, 16. punkts).

- 59 No visiem šiem apstākļiem izriet, ka pamatlietās aplūkotais pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu, pirmkārt, nevar tikt kvalificēts kā darba samaksa LESD 157. panta izpratnē un, otrkārt, ir uzskatāms par sociālā nodrošinājuma pabalstu, kura pazīmes atbilst ģimenes pabalsta pazīmēm Regulas Nr. 1408/71 izpratnē.
- 60 Tādējādi uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1408/71 1. panta u) punkta i) apakšpunkts un 4. panta 1. punkta h) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu, kāds tas ir ieviests ar Luksemburgas tiesību aktiem, šīs regulas izpratnē ir uzskatāms par ģimenes pabalstu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 61 Attiecībā uz pamatlietu dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā – redakcijā, kas grozīta un atjaunināta ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97, un ar grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes 1998. gada 29. jūnija Regulu (EK) Nr. 1606/98 – 1. panta u) punkta i) apakšpunkts un 4. panta 1. punkta h) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pabalsts par bērna kopšanas atvaļinājumu, kāds tas ir ieviests ar Luksemburgas tiesību aktiem, minētās regulas izpratnē ir uzskatāms par ģimenes pabalstu.

[Paraksti]